

SCHOOL@HO

De negatieve effecten

"Veel ouders staat het water aan de lippen. Ze zijn vooral bezig met overleven"

● Kinderen lopen achterstand op

Is de schoolcarrière van mijn kind definitief beschadigd door de coronacrisis? Het is een vraag die veel ouders zich stellen. Volgens experts dreigt een effect op lange termijn, met mogelijk zelfs meer zittenblijvers. "Een grote studie jaren geleden wees uit dat de grote vakantie gemiddeld leidt tot een terugval die overeenkomt met één maand onderwijs", zegt cognitief psycholoog Wouter Duyck (UGent). "Die terugval was het grootst voor wiskunde en iets kleiner voor taal."

Intussen zitten Vlaamse leerlingen al vijf weken thuis. Straks krijgen ze wel nieuwe leerstof via digitale weg, maar dat is volgens ontwikkelingspsycholoog Wim Van den Broeck (VUB) niet hetzelfde. "Leerlingen hebben een grote behoefte aan de normale interactie op school. Ze missen de rechtstreekse uitleg. Vooral kinderen in de lagere school hebben het moeilijk om hun

aandacht bij internetlessen of video's te houden. Een middelbare scholier kan al zelfstandiger werken."

Mede daarom voorspellen experts dat de impact het grootst zal zijn bij jonge kinderen. Zij leren lezen, schrijven en rekenen, waarbij automatisering cruciaal is. Bij onvoldoende herhaling krijgen die vaardigheden een deuk.

● Kansarme kinderen zijn de dupe

Kinderen gaan er dus gemiddeld op achteruit, maar die vaststelling verdoezelt een harde realiteit: de gigantische kloof tussen kansrijke en kansarme kinderen. Het zijn die laatsten die er het felst op achteruitgaan. Er is de technologische kwestie: het gebrek aan een computer of internet-aansluiting om vanop afstand de lessen te volgen. Of het feit dat drie of vier broers en zussen moeten vechten om één laptop. Ondertussen verzamelt het onderwijs wel volop laptops voor

die kinderen, maar daarmee is het probleem niet opgelost.

"Kinderen die opgroeien in een kansarm gezin, krijgen minder begeleiding van hun ouders omdat die meer bezig zijn met overleven dan met de schooltaken", zegt onderwijsdeskundige Kris Van den Branden (KU Leuven). "Ook de huiselijke sfeer, de al dan niet lege maag of de aanwezigheid van een rustige ruimte om voor school te werken, spelen een rol."

● Grote verschillen tussen gezinnen en scholen

Voor de paasvakantie was al duidelijk dat scholen héél verschillend omgingen met de situatie. De ene school volgde het gewone lesschema vanop afstand, de andere hield het bij een beperkt aantal opdrachten per week.

En dan is er nog het verschil tussen ouders die moeten telewerken, en zij die hun onverdeelde aandacht aan hun kinderen kunnen geven. "Ook veel

zogenoemde 'sterkere' ouders staat het water aan de lippen", waarschuwt de Gezinsbond. "De combinatie van thuiswerk, zorgtaken, opvang van baby's en kleuters, en begeleiding van schooltaken wordt hen te veel."

Precies daarom adviseerde onderwijsminister Ben Weyts (N-VA) dat ouders maximaal twee uur per week hun kinderen hoeven te begeleiden bij schooltaken. Al kan je er gif op innemen dat sommige ouders leerkrachtje zullen blijven spelen.

● Piek in schoolverlaters

Liefst 11,9 procent van de scholieren heeft in 2017-2018 ons onderwijs verlaten zonder middelbaar diploma. Een omvangrijke groep van schoolmoeë jongeren, die door de coronacrisis nog groter dreigt te worden. Volgens onderwijs econoom Kristof De Witte (KU Leuven) daalt het schoolse engagement van jongeren die nu al niet overlopen van enthousiasme, door de sluiting van de scholen. Met een groot maatschappelijk gevolg, zo schrijft hij in een opiniestuk. "Onderzoek toont immers aan dat jongeren zonder diploma gemiddeld lagere lonen hebben, een hogere kans op werkloosheid, vaker deeltijds werken, of een lagere levensverwachting tegemoet zien."

ME

Leerkrachten maakten plaats voor laptops, klaslokalen voor huiskamers en opgestoken vingers voor WhatsApp-berichtjes. In enkele dagen tijd heeft corona ons onderwijs binnenstebuiten en ondersteboven gekeerd. Maar wat als het stof is gaan liggen? Is het dan *business as usual* of heeft de crisis een blijvende stempel gedrukt op ons onderwijs? *Tekst: Jens Vancaeneghem / Illustraties: Frodo De Decker*

De positieve effecten

"Verschillende landen zetten in op ondersteuning ouders"

● Meer les, minder examens

De koepels peperden het hun scholen al in: geef na de paasvakantie zo veel mogelijk les. Ook als dat ten koste gaat van de examens. "Het nut van examens wordt in vraag gesteld", zegt Bert Smits, pedagoog en medeoprichter van Schoolmakers, een organisatie die scholen begeleidt bij vernieuwingen. "En terecht. Neem nu de eerste graad van het middelaar. Er zijn examens voor kerst, voor pasen en op het einde van het jaar. Met de deliberaties erbij palmen die tot acht lesweken in."

Het onderwijs klaagt al langer over de groeiende berg kennis en vaardigheden die het leerlingen moet bijbrengen en de weinige tijd die daarvoor is. "Door corona gaan scholen proeven hoe het anders kan", zegt Smits. "Hoe evalueren veel meer een manier is om feedback te geven aan kinderen, in plaats van een allesbepalend examen dat zegt of iemand het kan of niet."

● Leerkrachten zijn top

Aan je kinderen uitleggen hoe je het werkwoord *être* vervoegt, terwijl hun aandacht onverdeeld richting Nintendo Switch waaiert. Geef toe: je hebt al ferm gezucht bij al dat leerkrachtjespelen. Stel je voor dat er 25 zulke snotapen in je living zaten. "Geen betere campagne denkbaar om het aanzien van leerkrachten te boosten dan corona", zegt Smits. "Mensen hebben nu met eigen ogen gezien wat leerkrachten allemaal uit de kast moeten halen. Dat zou weleens positief kunnen uitdraaien voor het lerarentekort. Het logische gevolg van een grotere waardering van het beroep is dat meer mensen ervoor kiezen."

● Ouders meer betrokken

Dat huiskamers plots minischooltjes zijn, heeft nog een voordeel. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) organiseerde een bevraging in 98 lan-

den en daaruit blijkt dat 70 procent een grotere betrokkenheid en medewerking van ouders ziet bij het schoolwerk van de kinderen. "Veel landen zetten nu ook in op de ondersteuning van ouders, zodat zij hun kinderen kunnen helpen", zegt OESO-onderwijstopman Dirk Van Damme. In Singapore kregen alle ouders een 'ouderkit', met duidelijke richtlijnen over hoe zij met de nieuwe situatie moeten omgaan. Simpele tips, zoals het inrichten van een studieplek op een andere plaats dan de slaapkamer voor kinderen in de lagere school. "Scholen zouden ook na de crisis duidelijkere tips kunnen geven over welke rol ouders kunnen spelen."

● Onderwijs gaat digitaal

Het kan niet anders dan dat er iets blijft plakken van de digitale omwenteling in ons onderwijs. Online leerplatformen en communicatiemiddelen als Zoom of Skype zullen meer in gebruik raken. "Net als het gebruik van data", zegt Smits. "We zitten nu op een berg gegevens dankzij leerplatformen als Bingel of Smartschool. Op het niveau van de school, de klas en de leerling kan je daar rapportjes en grafieken uit trekken. Welke leerstof beheersen mijn leerlingen, waar maken ze fouten? Op basis daarvan kun-

nen leerkrachten hun lessen plannen en oefeningen klaarzetten, afhankelijk van het profiel van hun leerlingen."

In het kielzog van die technologische stroomversnelling komen ook nieuwe werkvormen. "Denk aan principes als de *flipped classroom* (het omgekeerde klaslokaal, *nvdr.*)", zegt Smits. "Leraars zijn nu volop bezig met lessen op te nemen of te streamen. Het idee is dat leerlingen thuis de les bekijken en dat ze op school veel dieper ingaan op de leerstof door er in groepjes op te werken. De leerkracht loopt rond en speelt in op vragen van de kinderen."

● Elke leerkracht zijn specialiteit

Mogelijk gaan sommige scholen nog verder en gooien ze hun hele organisatie om. Nu zijn leerkrachten *manusjes-van-alles*. "We zien nu hoe die taken meer verdeeld worden", zegt Smits. "Leerkrachten die *kraks* zijn in het maken van lesmateriaal, doen dat nu ook voor collega's. Anderen zijn meer bezig met de organisatie van online overlegmomenten, sturen collega's aan. Nog anderen nemen meer zorgtaken op zich. Scholen zouden zo ook in de toekomst de taken anders kunnen verdelen."